

Verslag klankbordgroep NRD Lansingerland 26-11-24

Aanwezig:

Dirk Louter: Avondvoorzitter

Verschillende leden van de klankbordgroep

Herbert Faber: Projectleider namens de Provincie Zuid Holland

Ruud Krijnen: Adviseur MER & Ruimtelijke Ontwikkeling bij Milieudienst Rijnmond (DCMR)

Harm Ligtenberg: Adviseur bij Bosch & van Rijn

Steven Velthuisen : Adviseur bij Bosch & van Rijn

Dirk Louter opent de avond om 20:00 en heet de klankbordgroep welkom. Daarnaast heet hij ook Herbert Faber, de mensen van Bosch & van Rijn en DCMR welkom. De context van de avond: het gaat om de voorbereiding van het onderzoek naar de drie windlocaties in Lansingerland. Die onderzoeksopzet heet de 'Notitie Reikwijdte en Detailniveau' of NRD. Deze onderzoeksopdracht moet nog formeel worden vastgesteld. Belanghebbenden hebben de mogelijkheid om hier 'zienswijzen' op in te dienen. Op deze avond duiken we in de onderzoeksopdracht of NRD.

Vraag: hoe moet ik BleiZo-West nu zien in het hele proces? Wordt die locatie nog onderzocht in het planMER of komt er een nieuwe locatie bij?

Herbert Faber antwoordt dat op 22 oktober hebben gemeente en provincie afgesproken dat ze samen gaan werken aan dingen die ze allebei graag willen: wonen, werken, wind en bereikbaarheid. Uitkomst van dat bestuurlijke overleg is dat bouwen op BleiZo-West de voorkeur heeft als er elders windenergie mogelijk is. Echter: alle drie de locaties worden nu onderzocht in de planMER. Er valt geen locatie af en er komt geen locatie bij.

Vraag: als je kijkt naar BleiZo-West dan ligt een deel aan de ene kant van de A12, en een deel aan de andere kant. Hoe zit dat?

Herbert Faber antwoordt dat ook de strook die nog niet bebouwd is aan de noordkant van de A12 hoort bij het plangebied voor de bebouwing.

Vraag: als andere gebieden lager scoren voor wind dan BleiZo-West, welke consequenties heeft dat?

Herbert Faber antwoordt dat wordt lastig. Dan moeten we gaan kijken op welke gronden BleiZo-West beter scoort dan de andere twee locaties. Argumenten als geluid en slagschaduw zullen dan zwaar wegen. Wat wel belangrijk is om te weten: de drie te onderzoeken locaties kwamen in eerder onderzoek naar voren als locaties die in principe geschikt zijn om wind te gaan ontwikkelen. Er is dus al een voorselectie geweest.

Vraag: er is sprake van drie beoogde locaties en drie beoogde windturbines. Kun je ze eventueel nog spreiden over de locaties?

Herbert Faber antwoordt dat windmolens worden bij voorkeur bij elkaar in de buurt geplaatst, dat heeft met de ontwikkelkosten te maken. En het zorgt voor lagere bouwkosten zoals voor de elektriciteitskabels tussen de windmolens. De windmolens moeten bij voorkeur ook aan één trafo-station gekoppeld zijn.

Vraag: is er ook sprake van een klankbordgroep in de Noordpolder? Zijn mensen ook uitgenodigd?

Herbert Faber antwoordt dat alle inwoners van de gemeente Lansingerland zijn uitgenodigd om deel te nemen aan de klankbordgroep. We hebben alle bewoners in een straal van 2 kilometer rondom de drie locaties per brief uitgenodigd. Daarnaast zijn mensen ook uitgenodigd via de lokale media.

Vraag: is er geen mogelijkheid om molens te zetten langs de A12 in de gemeente Zuidplas?

Herbert Faber antwoord dat in dit geval beperken we ons tot het onderzoeken van de mogelijkheden in de gemeente Lansingerland.

Opmerking vanuit de zaal: We hebben diverse participatietrajecten achter de rug: over het waterbassin, asielzoekers, Oekraïners. Ik vermoed dat bewoners in Noordpolder een beetje participatie-moe zijn.

Herbert Faber van de provincie Zuid Holland gaat verder over de verwerking van de opmerkingen van de eerdere bijeenkomst van de klankbordgroep. De antwoorden op de vragen zijn zo goed mogelijk verwerkt in de concept NRD.

Vraag: worden de bewoners daarmee niet voor het karretje van de provincie gespannen?

Herbert Faber antwoord dat het is de intentie om een zorgvuldig proces te runnen. Vervolgens is het jullie volledige recht om alsnog zienswijzen in te dienen.

De voorzitter van de avond, Dirk Louter stelt vast wat de status van de avond is: de avond is gericht op de informatievoorziening. De provincie en Bosch & van Rijn kunnen punten meenemen, maar die punten kunnen bewoners evengoed nog indienen als zienswijze. Op die manier kan er ook geen misverstand ontstaan.

Herbert Faber geeft aan dat eerder een vraag gesteld is over de manier waarop de zienswijzen straks beoordeeld worden, of het niet zo is dat de slager zijn eigen vlees keurt. DCMR zal meekijken bij de zienswijzen en kan aangeven en dringend adviseren of de provincie ze goed genoeg beoordeeld heeft. En ook de commissie m.e.r. kijkt naar de beantwoording van de zienswijzen.

Vraag: In de provincie Groningen hebben provinciale staten een windplan teruggedragen op basis van gezondheidsargumenten. Ook heeft men kennis van de casus Ooltgensplaat meegenomen als in de planMER. Deze informatie is eerder aangedragen in de klankbordgroep maar niet verwerkt. Dit wordt onzorgvuldig bevonden.

Herbert Faber antwoord dat de provincie en Bosch & van Rijn uitgaan van de bevindingen van het RIVM waarin gesteld wordt dat er geen direct aanwijsbare gezondheidseffecten van windmolens zijn aangetoond maar dat de klankbordgroep leden natuurlijk vrij staat hierover zienswijzen in te dienen.

Vraag: wanneer kan in dit proces aan de noodrem getrokken worden?

Herbert Faber antwoord dat bij de concept NRD kun je bijsturen en bij het ontwerpbesluit ook. Maar de echte noodrem zit aan het eind (wanneer het projectbesluit is genomen en de vergunningen verleend zijn), bij de Raad van State.

Vraag: waarom wordt het ecologisch onderzoek nu nog niet uitgebreid gedaan?

Herbert Faber antwoord dat het ecologisch onderzoek vindt pas plaats als een voorkeursbesluit ligt, juist omdat een dergelijk onderzoek ongeveer 1,5 jaar duurt.

Vraag: als je zoveel haast hebt, waarom kiest de provincie er dan voor om zo scherp aan de wind te zeilen?

Herbert Faber antwoord dat hier komen we een beetje op politiek terrein terecht: dit heeft met bestuurlijke voorkeuren te maken. We gaan er op het provinciehuis vanuit dat dit een route is zorgvuldig is en zo snel mogelijk.

Vraag: tegelijk met deze planMER loopt ook een regionale planMER. Als je hier een zienswijze op indient, moet je dat dan ook nog op andere plek doen?

Ruud Krijnen van de **Milieudienst Rijnmond (DCMR)** geeft aan dat de zienswijze periode voor de regionale planMER is al verlopen. Verder is deze specifieke locatie uit de regionale planMER weggelaten, juist opdat er zienswijzen ingediend kunnen worden bij de planMER Lansingerland.

Vraag: hoe wordt de gemeente Zuidplas betrokken?

Herbert Faber antwoordt dat er wordt met de ambtelijke partners een gesprekscyclus gestart. Ambtelijke vertegenwoordigers uit Zuidplas worden uitgenodigd om te reageren op de stukken, eventueel ook via zienswijzen. Deze ambtenaren zullen indien nodig hun bestuurders hierover informeren. Parallel hieraan lopen er ook vergunningstrajecten. Uit de zaal wordt gereageerd dat de raad van Zuidplas tegen windmolens is gekeerd.

Vraag: naar aanleiding van de figuur 14 in de concept NRD: waarom plaats je de meest noordelijke molen op de locatie Kruisweg Oost niet ten zuiden van de A12?

Harm Ligtenberg van Bosch & van Rijn geeft aan dat de exacte posities van de windmolens zijn nu nog niet bekend. Op dit moment kijken we dus nog niet naar de varianten binnen de verschillende gebieden: waar de molens precies in het vlak komen te staan. Herbert Faber voegt toe dat het wel mogelijk is dat dit in het vergunningsverleningstraject nader wordt onderzocht.

Vraag: kan de slagschaduwcontour worden ingetekend?

Harm van Bosch & van Rijn geeft aan dat dit mogelijk is, dit kan worden ingetekend.

Vraag: wat voor garanties krijgen de omwonenden als de geluidbelasting in de praktijk anders blijkt uit te vallen dan volgens modellen in de vergunning is bepaald?

Harm Ligtenberg van Bosch & van Rijn geeft aan dat we rekenen met meest toonaangevende rekenmodel en de concrete veldmeting kan pas naderhand worden gedaan. Steven Velthuisen van Bosch & van Rijn vult aan: we hebben een aantal parken in Nederland gezien waar de geluidsbelasting in de praktijk anders bleek dan in de modellen. Voor nieuwe parken betekent dat dat er consequenties aan verbonden moeten worden: bijvoorbeeld stilleggen van molens. In het kader van de handhaving moet dit worden vastgelegd en bewaakt. In de oude situatie had het bevoegd gezag minder aanknopingspunten om te handhaven. In de nieuwe situatie kan juist door middel van handhaving worden ingegrepen.

Vraag: ik heb als 70 DB als de HSL langskomt, zeggen jullie straks dat het geluid van de windmolens hiertegen wegvalt?

Herbert Faber: in de planMER worden ook cumulatieve geluidseffecten benoemd en in beeld gebracht wanneer bepaalde geluiden optreden. Bv. HSL overdag, windmolens 's avonds. Dan hoor je dus beiden.

Vraag: wat als de normen in de tussentijd nog een keer veranderen?

Harm Ligtenberg van Bosch & van Rijn antwoordt dat de bestaande normen hebben geleid tot de drie zoekgebieden. Ik kan geen scenario bedenken dat het op basis van andere normen ineens heel anders zou zijn. Steven Velthuisen van Bosch & van Rijn voegt toe: de waarden in de tabel zijn geen normen maar feitelijke waarden. Ten tijde van vaststelling van het besluit moet aan de dan geldende normen worden voldaan. Hoe verder je in het proces komt, hoe meer je met precieze gegevens gaat rekenen. Op dat moment wordt uitgegaan van de dan geldende richtlijnen.

Vraag: in de NRD wordt ervan uitgegaan dat flexwoningen op de locatie Noordpolder er korter staan

Het harde uitgangspunt van de gemeente is echter dat flexwoningen er 15 jaar staan. Zou dat geen goede reden zijn om mee te nemen in de afweging? De avondvoorzitter concludeert dat dit moet worden meegenomen in het onderzoeksplan.

Opmerking vanuit de zaal: op pagina 15 van de NRD staat foutief dat de 'groene driehoek' begrensd wordt door de Cyclamenweg. Dat moet de Landscheidingsweg zijn. Bosch & van Rijn geeft aan de fout te zullen corrigeren.

Vraag: wordt er ook gekeken hoeveel woningen buiten een straal van 400m last hebben van de windmolens?

Harm Ligtenberg geeft aan dat kan zomaar zijn dat de geluidscontour buiten de 400m straal valt: er worden meerdere geluidscontouren onderzocht.

Vraag: stel dat je 100m vrij moet blijven van Tennet-masten, dan worden de molens verder verplaatst naar Moerkapelle.

Harm Ligtenberg geeft aan vlakken zijn al ingetekend op minimaal 190 meter afstand. Geluidmodel waarmee we rekenen neemt ook de windrichting mee. Steven Velthuisen van Bosch & van Rijn vult aan: in de rekenmodellen wordt met de worst case gerekend: dat de wind altijd waait van de windturbine naar de woning.

Vraag: in de NRD wordt gesproken van 'onevenredige aantasting van landschappelijke waarden', maar wie bepaalt wat precies 'onevenredig' is?

Harm Ligtenberg geeft aan juist vanwege dit soort punten proberen we zoveel mogelijk kwantitatieve criteria mee te nemen. Maar bij het thema landschappelijke waarden wordt een expert judgement gegeven omdat je dit niet kunt kwantificeren. De uiteindelijke beoordeling wat 'onevenredig' is, ligt bij politiek.

Vraag: waarom kunnen deze criteria niet verder geobjectiveerd worden, bijvoorbeeld door landschapsarchitecten?

Steven Velthuisen van Bosch & van Rijn geeft aan dat voor landschap is geen norm, kan niet in een getal gevat worden.

Vraag: als nou blijkt dat soortenbescherming dramatisch uitpakt, kun je dat niet al van tevoren meenemen in de beoordeling?

Harm Ligtenberg geeft aan er zijn datasets beschikbaar op basis waarvan je kunt beoordelen.

Tip vanuit de klankbordgroep: in NRC op 10 oktober over wetenschappelijk onderzoek vogelsterfte windturbines. Benadrukt wordt dat onderzoekers gebruik maken van meest actuele wetenschappelijke inzichten.

Vraag: ecologisch onderzoek gaat pas later plaatsvinden, heeft het zin om op dit punt zienswijzen in te dienen?

Steven Velthuisen geeft aan dat dit afhangt van de zienswijzen, bijvoorbeeld neem deze database mee of neem de inzichten uit het artikel uit NRC mee. Dirk Louter geeft aan dat als je het belangrijk vindt dat dit punt wordt meegenomen, dien dan in elk geval een zienswijze in.

Vraag: hoe zit het met de chemische stoffen die vrijkomen van windmolens?

Steven Velthuisen geeft aan dat als het gaat om Bisfenol A, dan gaat het om zulke geringe hoeveelheden dat we daar later naar kunnen kijken. Eventueel onderzoek daarnaar gaat geen verschil maken in de keuze voor één van de drie gebieden. We houden wetenschappelijke kennis op

dit vlakbij en mocht er op een later moment meer kennis bekend zijn, dan wordt dat als referentie gebruikt.

Vraag: zijn windmolens voorzien van een dieselgenerator en is onderhoud aan de molens ook meegenomen?

Harm Ligtenberg geeft aan dat laatste is niet meegenomen, vanuit het perspectief dat je de gebieden gaat vergelijken zal dit geen sterk verschil tussen de locaties onderling laten zien. Steven vult aan: ook voor vergunningsprocedures zijn verkeersbewegingen verwaarloosbaar. Herbert Faber geeft aan, er zit geen dieselgenerator in een windmolen. Op de bouwplaats wordt wel gestreefd naar zo min mogelijk uitstoot.

De effecten op het Bentwoud worden ambtshalve toegevoegd in natuurafweging.

Vraag: economische aspecten: kleine windmolens blijken voordeliger.

Harm Ligtenberg antwoordt: kleintjes worden bijna niet meer gebouwd. In de planMER onderzoeken we alleen het grotere type. Steven Velthuisen vult aan: de planMER gaat juist van de grotere uit om te rekenen met de molens met de maximale effecten. In de realiteit kan de situatie dan niet negatiever uitpakken dan in de plannen.

Vraag: Krijgen mensen met meer slagschaduw en geluid een voordeel?

Harm Ligtenberg geeft aan dat is niet iets voor de planMER fase, maar aan het einde van de procedure kunnen omwonenden vaak wel meeprofiteren. Steven Velthuisen vult daarbij aan dat dit onderwerp komt nooit in het planMER terecht, maar wel in het participatietraject. De voordelen voor omwonenden worden tijdens een volgende procedure besproken.

Vraag: er loopt momenteel ook een planMER voor aanlanding wind op zee met effecten op de regio.

Herbert Faber geeft aan ik heb regelmatig contact met de collega op de provincie die daarover gaat.

Vraag: wat is rol van DCMR?

Ruud Krijnen geeft aan dat de DCMR: kijkt of alle stappen netjes doorlopen worden en of de provincie zich aan de procedures houdt. Wij beoordelen ook het MER en wij geven ons advies aan GS en PS.

Tot slot wordt gesproken over het indienen van zienswijzen: Dit kan via reactieformulier op de website van de provincie, maar mag ook per email of u kunt langskomen op het provinciehuis. Uiterste deadline voor indienen zienswijzen is 17 januari.

<https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/energie/windenergie/windenergie-lansingerland/kennisgeving-concept-notitie-reikwijdte/>

Een volgende bijeenkomst klankbordgroep heeft mogelijk als onderwerp het proces van financiële participatie.

Vraag: kunnen jullie bij het vervolg ook de organisatie Bentwoud en lokale vogelclub betrekken?
Herbert Faber stelt we zullen contact leggen met deze clubs.

Dirk Louter bedankt iedereen en sluit de avond af.